

การพัฒนายุทธศาสตร์โครงการรณรงค์ป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดของกลุ่มแรงงานด้วยหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

พิศมัย ทองเที่ยง

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

บทคัดย่อ

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาความมั่นคงของประเทศชาติ หากประชาชนวัยแรงงานติดยาเสพติด ประเทศชาติจะพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างไร ปัจจุบันการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มแรงงานจะมีระบบการบริหารจัดการยาเสพติดในสถานประกอบการ คือ โครงการโรงงานสีขาว และมาตรฐานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ (มยส.) ดำเนินการควบคู่กับโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ (TO BE NUMBER ONE) ซึ่งมีเพียงสถานประกอบการบางแห่งที่สนใจสมัครเข้าร่วมโครงการเท่านั้น จากการศึกษา วิเคราะห์ ทบทวน เห็นว่ายุทธศาสตร์ของโครงการ TO BE NUMBER ONE เหมาะที่จะใช้ดำเนินการกับสถานประกอบการทุกแห่งและกับแรงงานทุกคน กอปรกับ วิถีชีวิตของคนไทยยึดหลักคำสอนทางศาสนาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต จึงได้มีการหลอมรวมยุทธศาสตร์โครงการฯ เข้ากับแก่นหลักพุทธธรรม เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนายุทธศาสตร์ 3 ก 3 ย ด้วยหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสถานประกอบการอันเหมาะสมกับวิถีชีวิต บริบทสังคมไทยมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด/ กลุ่มแรงงาน/ หลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

Development of Strategic Plan for Prevention and Solving Narcotics Problem of Labor Group with Peaceful Living Principle

Phitsamai Thongthiang

Plan and Policy Analyst, Office of the Narcotics Control Board

Abstract

The drug's problem struggles the country's stability. It is hard to drive the nation if the labors addict the narcotics. For protecting and solving this problem among the workers. We have the process of management in the company namely: project of white organization which it's strategy for protect and solving the opiates in this area (MYS.) cooperates with the scheme's campaign for prevention and solving drug in the establishment (TO BE NUMBER ONE), for these who join the program voluntarily but there is someone that has registration for this program. From the author's analysis found that the strategy of the project's name "TO BE NUMBER ONE" is suitable to perform this process with all factories and labors, including the way of life of Thais that lives according to the Buddhist principle which leads to conclude all strategies with the Dharma until becoming the new knowledge so as to develop the tactics of 3 Kor and 3 Yor according to principle of peace living at work this is appropriate with the way of life and Thai society more and more.

Keywords: Prevention and Solving Narcotics Problems/ Labor Group/ Peaceful Living Principles

บทนำ

ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้านั้นจะเห็นว่าฟันเฟืองที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ คือ ประชาชนวัยแรงงานซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ หากประชากรวัยแรงงานใช้ยาเสพติดประเทศจะพัฒนาได้อย่างไร จะเห็นว่าปัญหาการใช้ยาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการเป็นปัจจัยที่เหนี่ยวรั้งความเจริญก้าวหน้าและความสำเร็จ ในสถานประกอบการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ¹ จากความสำคัญดังกล่าว จึงได้มีการศึกษา วิเคราะห์ ทบทวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของกลุ่มแรงงานที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน พบว่า สถานประกอบการจะมีระบบการจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ภายใต้โครงการโรงงาน สีขาว และมาตรฐานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ (มยส.) ดำเนินการควบคู่กับ โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ (TO BE NUMBER ONE) ซึ่งมีสถานประกอบการเพียงบางแห่งสนใจสมัครเข้าร่วมโครงการเท่านั้น ทั้งนี้ จะเห็นว่ายุทธศาสตร์ของโครงการ TO BE NUMBER ONE ควรมีการขยายต่อยอดดำเนินการให้เต็มพื้นที่ในสถานประกอบการทุกแห่งและกับแรงงานทุกคนแทนที่จะเป็นยุทธศาสตร์อยู่ภายใต้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ TO BE NUMBER ONE เท่านั้น กอปรกับวิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่จะยึดหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาปฏิบัติ จึงได้มีการหลอมรวมหลักการบริหารทรัพยากร หลักพุทธธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และยุทธศาสตร์โครงการ TO BE NUMBER ONE อันเป็นหลักการทฤษฎีตะวันตกกับหลักการทฤษฎีตะวันออกผสมผสานเข้าด้วยกัน เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนายุทธศาสตร์

โครงการ TO BE NUMBER ONE ของกลุ่มแรงงานด้วยหลักการ อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และเพื่อให้เหมาะสมวิถีชีวิต บริบทสังคมไทยมากยิ่งขึ้น

หลักการบริหารทรัพยากร

จากความสำคัญของยุทธศาสตร์โครงการ TO BE NUMBER ONE ได้นำหลักการบริหารทรัพยากร (Administrative Resources) โดยมีปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญอยู่ 4 ประการ หรือ 4Ms' ได้แก่ 1) คน (Men) เป็นผู้ปฏิบัติงานในองค์กร 2) เงิน (Money) ทุนใช้สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน 3) วัสดุสิ่งของ (Material) เป็นวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ เครื่องมือต่าง ๆ และ 4) ความรู้ด้านการจัดการ (Management) เป็นความรู้ด้านการบริหารจัดการ^{2,3} ซึ่งยุทธศาสตร์โครงการ TO BE NUMBER ONE ได้นำหลักการ 4M's มาเป็นกรอบการดำเนินงาน ได้แก่ กรรมการ กองทุน กิจกรรม และการบริหารจัดการด้วย 3 ยุทธศาสตร์ และเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทสังคมไทยที่ยึดหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาปฏิบัติในการดำเนินชีวิต จึงมีการนำแก่นหลักพุทธธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขมาประยุกต์ใช้หลอมรวมกับการดำเนินงานของยุทธศาสตร์โครงการ TO BE NUMBER ONE

หลักพุทธธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

หลักพุทธธรรมที่ใช้เป็นหลักปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ได้แก่ หลักการรู้คิดชอบกระทำสิ่งต่าง ๆ เกิดเป็นภูมิคุ้มกันภัยในตัวเอง ด้วยหลักโยนิโสมนสิการแบบอริยสัจ 4 ในหนทางชอบ 8 ประการ สรุปย่อ คือ ทาน ศีล ภาวนา หรือ ไตรสิกขาสำหรับฆราวาส และ หลักการพัฒนาจิตใจเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข คือ หลักพรหมวิหาร 4 และแสดงความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นการกระทำ คือ สังคหวัตถุ 4

หลักโยนิโสมนสิการ (Analytical Thinking) เป็น “การทำในใจโดยแยบคายมอง สิ่งทั้งหลายด้วยการ คิดพิจารณาสืบสาวหาเหตุผลจนตลอดทั้งหมด เห็นสิ่ง นั้นๆ ตามสภาวะความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย”⁴ ซึ่งพระ สัมมา สัมพุทธเจ้า กล่าวถึง โยนิโสมนสิการเป็นปัจจัย แห่งสัมมาทิฐิว่า “ท่านผู้มีอายุ ปัจจัยให้เกิดสัมมาทิฐิ มี 2 ประการ คือ 1.ปรโตโฆสะ (การได้สดับจากบุคคล อื่น) 2.โยนิโสมนสิการ (การมนสิการโดยแยบคาย) ปัจจัย ให้เกิดสัมมาทิฐิมี 2 ประการนี้แล”⁵

โดยหลักโยนิโสมนสิการสามารถสรุปจาก พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีเป็นวิธีการคิดแบบโยนิโส มนสิการมี 10 วิธี ในที่นี้ได้นำวิธีการคิดหลักโยนิโส มนสิการแบบอริยสัจ 4 (คิดแก้ปัญหา) มาประยุกต์ใช้ในการ รู้คิดชอบเกิดเป็นภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติดในตัวเอง โดยมีองค์ประกอบแห่งอริยมรรค 8 องค์ สรุปย่อ คือ ไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา สำหรับ ขรवास คือ บุญกิริยาวัตถุ 3 ประกอบด้วย ทาน ศีล ภาวนา ซึ่งได้นำองค์ประกอบของบุญกิริยาวัตถุ 3 มา เป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์ต่อ ตนเองและผู้อื่น⁴ ประกอบด้วย (1) ทานมัย: เป็นการให้ แบ่งปันสิ่งของ (2) สีสมัย: เป็นการรักษาศีล ประพฤติดี มีระเบียบวินัย (3) ภาวนามัย: เป็นการเจริญภาวนา คือ การฝึกอบรมจิตใจเจริญปัญญา⁴ โดยแม่บทของการ รักษาศีลทั้งปวง คือ ศีล 5 ประกอบด้วย 1) ไม่ทำร้าย ชีวิตร่างกายของผู้อื่น 2) ไม่ทำร้ายทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่น 3) ไม่ทำร้ายของรักของผู้อื่น 4) ไม่ละเมิดสิทธิอันชอบ ธรรมของผู้อื่นด้วยวาจา 5) ไม่ดื่มสุราและเมรัย และให้ ละสิ่งอันเป็นที่ตั้งของความประมาทสูญเสีย สติสัมปชัญญะ⁶ จะเห็นว่าไตรสิกขายังเป็นฐานการ เรียนรู้ ทักษะการใช้ชีวิต และการดำเนินชีวิตให้อยู่สงบ เย็นทั้งต่อตนเองและผู้อื่น หรือ สันติสุข⁷ หลักโยนิโส มนสิการแบบอริยสัจ 4 นี้เป็นหลักธรรมที่สามารถสร้าง ภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติดให้กลุ่มแรงงานทำให้ทุกคนรู้

คิดชอบใช้ปัญญาแก้ไขปัญหาชีวิตของตนเองเพื่อการอยู่ ร่วมกันอย่างสันติสุขอย่างแท้จริง

หลักพรหมวิหาร 4 เป็นธรรมประจำใจอัน ประเสริฐ ประกอบด้วย 1) เมตตา ความรักปรารถนา ดี อยากให้ผู้อื่นมีความสุข (friendliness) 2) กรุณา ความสงสาร คิดช่วยเหลือ ให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ (Compassion) 3) มุทิตา ความยินดี เมื่อผู้อื่นได้ดี (sympathetic) และ 4) อุเบกขา การวางใจเป็นกลาง ไม่ลำเอียงเพราะรักและชัง (equanimity)⁴ พรหมวิหาร 4 นี้ เป็นธรรมที่พระสัมมา สัมพุทธเจ้าแผ่ไปให้บุคคลอื่นหา ประมาณมิได้⁵

นอกจากนี้ พรหมวิหาร 4 บางที่แปลว่า ธรรม เครื่องอยู่ของท่านผู้มั่งคั่งยิ่งใหญ่ (abidings of the Great Ones) จะเห็นว่าหลักพรหมวิหาร 4 เป็นธรรม ประจำจิตใจเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สามารถ นำมาใช้สร้างจิตสำนึกในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานประกอบการ เมื่อแรงงานทุกคนเกิด จิตสำนึกก็จะรู้ตัวเป็นภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติด ขยาย ไปสู่การทำงานแบบเครือข่ายด้วยหลักธรรมสามมิตร ไม่ตรีทำงานในเครือข่าย คือ หลักสังคหวัตถุ 4

หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว น้ำใจคน ทำให้เกิดความสามัคคีเป็นหลักการสงเคราะห์ บุคคล ในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม: สังคหวัตถุ 4 เป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน ประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคี เป็นธรรมหลักแห่งการ สงเคราะห์⁴ จากความหมายข้างต้น พระสัมมาสัมพุทธ เจ้าได้ทรงเปรียบเทียบหลักสังคหวัตถุ 4 เปรียบเสมือน เครื่องอุ้มชูโลกว่า “...ท่าน เปยยวัชชะ อตถจริยาในโลกนี้ และสมานัตตตา ในธรรมนั้น ตามสมควรสังคหธรรม เหล่านี้แลช่วยอุ้มชูโลก เหมือนลิ่มสลักที่ยึดคุมรถซึ่งแล่น ไปไว้ได้ฉะนั้น...”⁵ ทั้งนี้ ในการสงเคราะห์ผู้อื่น

ผู้สวดเคราะห์ควรจะรู้ด้วยว่า ‘ผู้นี้ควรสวดเคราะห์ด้วยทาน’... ‘ผู้นี้ควรสวดเคราะห์ด้วยคำพูดอันไพเราะ’... ‘ผู้นี้ควรสวดเคราะห์ด้วยการทำประโยชน์ให้’... ‘ผู้นี้ควรสวดเคราะห์ด้วยการวางตัวสม่ำเสมอ’⁵ ซึ่งสังคหวัตถุ 4 ได้นำมาใช้กับแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายชุมชนว่าควรเป็นเครือข่ายคิดที่จะทำกิจกรรม⁶ และนำมาใช้เกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธีด้วย 14 ส. สื่อเพื่อสันติภาพเชิงพุทธ สามารถอธิบายโดยสังเขป คือ สื่อสารสาระ สืบสานสัมพันธ์ สมัยสมพงษ์ สังคมสุขสำราญ และสร้างสรรค์สันติ⁷

จะเห็นว่าสังคหวัตถุ 4 เป็นการกระทำที่แสดงออกให้เห็นถึงความคิดภายในใจของพรหมวิหาร 4 ซึ่งในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขสิ่งสำคัญ คือ ภายในใจของทุกคนต้องมีความเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา แล้วแสดงความคิดภายในใจออกมาเป็น การกระทำด้วยทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตदानอันเป็นธรรมสำหรับเชื่อมมิตรไมตรี ประสานการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย

โดยหลักธรรมทั้งหมดนี้ถูกนำมาหลอมรวมกับหลักการบริหารทรัพยากร และโครงการ TO BE NUMBER ONE เกิดเป็นการพัฒนายุทธศาสตร์ 3 ก 3 ย เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสถานประกอบการ

ยุทธศาสตร์โครงการณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ (TO BE NUMBER ONE)

ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญาสิริวัฒนาพรรณวดี ทรงห่วงใยประชาชนเกี่ยวกับยาเสพติดโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน จึงเป็นองค์ประธานคณะกรรมการอำนวยการโครงการณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (TO BE NUMBER ONE)¹ โดยองค์ประกอบหลักของชมรม TO BE

NUMBER ONE คือ 3 ก ประกอบด้วย 1) กรรมการโดยสมาชิกในชมรม TO BE NUMBER ONE มีการบริหารจัดการกันเอง 2) กองทุน กรรมการและสมาชิกร่วมกันจัดตั้งกองทุนเพื่อมีเงินหมุนเวียนใช้จ่ายในชมรม 3) กิจกรรมมีการสนับสนุนให้สมาชิกทำกิจกรรมใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เกิดความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าในตัวเอง เป็นหนทางให้ห่างไกลยาเสพติดโดยมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน 3 ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ¹ ดังนี้ 1) การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกและสร้างกระแสนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 2) การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจให้แก่สมาชิกชมรมในสถานประกอบการ 3) การสร้างและพัฒนาเครือข่ายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ

จากองค์ประกอบและยุทธศาสตร์ของโครงการ TO BE NUMBER ONE เห็นควรขยายแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบและยุทธศาสตร์ TO BE NUMBER ONE ให้เต็มพื้นที่สถานประกอบการทุกแห่ง และกับแรงงานทุกคนด้วยหลักการพัฒนายุทธศาสตร์ 3 ก 3 ย เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสถานประกอบการ อันเหมาะสมกับวิถีชีวิต บริบทสังคมไทย ซึ่งเป็นการหลอมรวมหลักการศาสตร์ตะวันตกและศาสตร์ตะวันออกเข้าด้วยกัน นอกจากนี้ ยังได้มีการสังเคราะห์ข้อมูลบทเรียนการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE (ตารางที่ 1)

โดยในการสังเคราะห์จะเห็นว่าทุก สถานประกอบการที่ทำกิจกรรม TO BE NUMBER ONE จะมีรูปแบบการบริหารจัดการด้วยยุทธศาสตร์ 3 ยุทธศาสตร์เหมือนกัน และมีหลักการแฝงอยู่ข้างข้อปฏิบัติเห็นชัดบางข้อปฏิบัติเห็นไม่ชัดเจน ซึ่งการนำแก่นหลักธรรมไปพัฒนาแต่ละยุทธศาสตร์ควรนำแก่นหลักพุทธธรรมไปใช้ในการปฏิบัติทุกข้อ และเป็นลำดับขั้นให้ครบสมบูรณ์การดำเนินการป้องกันและ

แก้ไขปัญหายาเสพติดจึงจะผลสัมฤทธิ์อย่างสมบูรณ์ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

การพัฒนายุทธศาสตร์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

จากหลักการทฤษฎีตะวันตกและหลักการทฤษฎีตะวันออก พบว่าในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของแรงงานและเจ้าของสถานประกอบการนั้นควรประยุกต์ใช้แก่นหลักพุทธธรรมมาปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดระหว่างเจ้าของสถานประกอบการกับแรงงาน เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทวิถีชีวิตของคนไทย คือ การหลอมรวมการดำเนินชีวิต การทำงาน และการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดเข้าด้วยกันไม่แยกส่วน (เป็นองค์รวมของชีวิต) เป็น “การพัฒนายุทธศาสตร์ 3 ก 3 ย เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสถานประกอบการ” ภายใต้กรอบหลักการบริหาร 4 Ms’ คือ Men (กรรมกร) Money (กองทุน) Material (กิจกรรม) และ Management (การจัดการ) โดย M 3 ตัวแรก เป็นองค์ประกอบการพัฒนา 3 ก ส่วน M ตัวที่ 4 คือ Management (การจัดการ) เป็นการพัฒนา 3 ยุทธศาสตร์ โดยมีแนวทางปฏิบัติของการพัฒนายุทธศาสตร์ 3 ก 3 ย ในกลุ่มแรงงาน เจ้าของสถานประกอบการ และสมาชิกเครือข่ายสถานประกอบการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังนี้

1. องค์ประกอบในการพัฒนาการทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ ด้วย 3 ก ได้แก่

ก 1: กรรมกร คือ มีกรรมกรเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงในสถานประกอบการและเป็นกรรมกรป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชมรม TO BE NUMBER ONE โดยกรรมกรนั้นต้องทำงานด้วยใจรัก สงสาร ยินดี และเป็นธรรม

ก 2: กองทุน คือ กองทุนที่กรรมกรและสมาชิกในชมรมจัดตั้งขึ้น ระดมเงินทุนหมุนเวียนใน

การดำเนินการ 3 ยุทธศาสตร์ โดยมุ่งใช้กองทุนเพื่อช่วยเหลือกัน มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และใช้เงินกองทุนในทางที่สร้างสรรค์

ก 3: กิจกรรม คือ กิจกรรมที่กรรมกรและสมาชิกในชมรมดำเนินงานในทางที่สร้างสรรค์เพื่อเป็นเกราะป้องกันภัยจากยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกิจกรรมจะต้องเป็นไปเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น สร้างสัมพันธ์ เป็นประโยชน์ และต่อเนื่อง

2. การพัฒนาการจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วย 3 ย ได้แก่

ย1: การพัฒนายุทธศาสตร์สร้างจิตสำนึกในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยหลักคุณธรรมประจำใจโดยแรงงานและเจ้าของสถานประกอบการควรมีคุณธรรมประจำใจ 4 ประการ คือ

1) รัก: แรงงานและเจ้าของสถานประกอบการมีความรักหวงดีต่อกันต้องการเห็นเพื่อนร่วมงาน หรือลูกจ้าง มีความสุขในชีวิตไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

2) สงสาร: แรงงานและเจ้าของสถานประกอบการคิดช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน หรือ ลูกจ้าง ที่หลงผิดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

3) ยินดี: แรงงานและเจ้าของสถานประกอบการให้อภัย ให้โอกาสกับเพื่อนร่วมงานหรือลูกจ้างที่ผ่านการบำบัดรักษาแล้วให้เขามีที่ยืนในสังคมมีอาชีพ มีรายได้ เลี้ยงชีวิต และเลี้ยงครอบครัว

4) ยุติธรรม: แรงงานและเจ้าของสถานประกอบการให้ความเป็นธรรมกับเพื่อนร่วมงาน หรือ ลูกจ้าง เมื่อเขาหลงผิดเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยยึดหลักคุณธรรมนำกฎหมาย

ย2: การพัฒนายุทธศาสตร์สร้างภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติดให้กับแรงงานด้วยหลักรู้คิดชอบโดยแรงงานรู้คิดชอบกระทำสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น 3 ประการ คือ

1) ช่วยเหลือกัน: แรงงานให้ความช่วยเหลือกัน ให้ความรู้ ค่าปรึกษา คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากภัยยาเสพติด ให้กับแรงงานด้วยกันเอง

2) ปฏิบัติพื้นฐานชีวิต 5 ข้อ: แรงงานปฏิบัติตนในทางที่ชอบด้วยการ

2.1) เว้นจากการเบียดเบียนกัน

2.2) เว้นจากการเอาสิ่งของของผู้อื่นที่เจ้าของเขาไม่อนุญาต

2.3) เว้นจากการแย่งของรักของคนอื่น

2.4) เว้นจากการพูดจาไม่ดี

2.5) เว้นจากการดื่มสุรา เสพสารเสพติดสิ่งที่เป็นโทษอันตรายต่อร่างกายของตน

3) การรู้จักชอบ : แรงงานเห็นคุณค่าในตัวเองรู้จักชอบใช้ปัญหาแก้ไขบริหารจัดการชีวิตในทางที่สร้างสรรค์ แยกแยะสิ่งไหนถูกสิ่งไหนผิด สิ่งไหนควรทำ และสิ่งไหนไม่ควรทำ เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติด

ย 3: การพัฒนายุทธศาสตร์การทำงานเครือข่ายด้วยหลักการเชื่อมมิตรไมตรีจิต โดยสมาชิกทำงานภายในเครือข่ายด้วยหลักเชื่อมมิตรไมตรีจิตทำงานเกิดเป็นความเข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

1) เกื้อกูล: สมาชิกภายในเครือข่ายทำงานเชื่อมมิตรไมตรีจิตช่วยเหลือ เกื้อกูลกันภายในเครือข่ายสถานประกอบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เกิดความสามัคคีกันในการทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2) สามมิตรไมตรี: สมาชิกภายในเครือข่ายการพูดจาสามมิตรไมตรีจิต สามสามัคคีภายในเครือข่ายสถานประกอบการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ระลึกถึงกันช่วยกันป้องกันยาเสพติด

3) ทำกิจกรรม: สมาชิกภายในเครือข่ายร่วมกันทำกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในและนอกเครือข่ายเป็นเกราะป้องกันภัยจากยาเสพติด

4) ต่อเนื่อง: สมาชิกภายในเครือข่ายมีการดำเนินเกื้อกูล สามมิตรไมตรี และปรับปรุง พัฒนากิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการต่อไป

สรุปผล

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาความมั่นคงของประเทศ ถ้าหากประชากรวัยแรงงานเป็นทาสของยาเสพติดเศรษฐกิจของประเทศไทยจะเจริญก้าวหน้าพัฒนาได้เป็นอย่างไร สำนักงาน ป.ป.ส. ในฐานะหน่วยงานกลางในการอำนวยความสะดวก การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้มีแผนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มแรงงาน โดยจัดให้มีระบบการบริหารจัดการยาเสพติดที่สำคัญ 2 โครงการ คือ โรงงานสีขาว และ มยส. ซึ่งทั้ง 2 โครงการดำเนินการควบคู่กันสำหรับโครงการ TO BE NUMBER ONE ซึ่งมีสถานประกอบการบางแห่งสนใจสมัครเข้าร่วมโครงการเท่านั้น จากการศึกษา วิเคราะห์ ทบทวนจะเห็นว่ายุทธศาสตร์โครงการ TO BE NUMBER ONE เป็นยุทธศาสตร์ที่ดีเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกับสถานประกอบการทุกแห่งและกับแรงงานทุกคน (เต็มพื้นที่) ประกอบกับวิถีชีวิตของคนไทยยึดถือหลักคำสอนทางศาสนา มาปฏิบัติ จึงได้นำหลักการบริหารทรัพยากรด้วย 4Ms' แก่นหลักพุทธธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และยุทธศาสตร์โครง TO BE NUMBER ONE อันเป็นหลักการศาสตร์ตะวันตกกับ

หลักการศาสตร์ตะวันออกหลอมรวมเข้าด้วยกัน เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนายุทธศาสตร์ 3 ก 3 ย เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสถานประกอบการ ประกอบด้วย ก 1: กรรมการมีหลักคุณธรรมประจำใจ ก 2: กองทุนมีหลักการใช้จ่ายเงินทุนใน 3 ยุทธศาสตร์ และ ก 3: กิจกรรมทำขึ้นเพื่อเชื่อมมิตรไมตรีจิต และมีการบริหารจัดการด้วยยุทธศาสตร์ 3 ยุทธ ได้แก่ ย 1: การพัฒนาการสร้างจิตสำนึกในการป้องกันยาเสพติดด้วยหลักคุณธรรมประจำใจ ย 2: การพัฒนาการสร้างภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติดให้กับกลุ่มแรงงานด้วยหลักรู้คิดชอบทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น และ ย 3: การพัฒนาสร้างเครือข่ายทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการด้วยหลักสามมิตรไมตรีจิตทำงานเครือข่าย เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทวิถีชีวิตของคนไทยมากยิ่งขึ้น ประชากรวัยแรงงานมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ขึ้น มีศักยภาพในการทำงานมากขึ้น เป็นฟันเฟืองสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นต่อไป

ท้ายนี้ คาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องจะนำการพัฒนายุทธศาสตร์ 3 ก 3 ย ไปประยุกต์ใช้ในการจัดแผนสร้างจิตสำนึก สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับกลุ่มแรงงาน พัฒนาการทำงานเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกับสถานประกอบการทุกแห่งและกับแรงงานทุกคนแบบเต็มพื้นที่ พร้อมทั้ง เป็นแนวปฏิบัติให้กับแรงงานและเจ้าของสถานประกอบการทุกคน เกิดเป็นจิตสำนึกเกิดภูมิคุ้มกัน และเกิดมิตรไมตรีจิตในการทำงานเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการของตน อันเหมาะสมกับบริบทวิถีชีวิตของคนไทย เพื่อนำประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์ข้อมูลบทเรียนการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ

สถานประกอบการ	เนื้อหา (content)	รูปแบบ (model)	กระบวนการ (process)	ผลสัมฤทธิ์ (out come)	หลักพุทธธรรม (Buddhadhamma)
1. บริษัทโกลเด้นไลน์ บิซิเนส จำกัด. ¹⁰	- บริษัทโกลเด้นไลน์บิซิเนส จก.เป็นบริษัทในเครือสหฟาร์ม จำกัด ซึ่งดำเนินธุรกิจผลิตไก่ปรุงสุกแช่แข็งเพื่อการส่งออก มีจำนวนพนักงานประมาณ 1,820 คน ระบุว่าบริษัทไม่ได้ดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติด ต่อมาปี 2547 บริษัทได้เข้าร่วมโรงงานสีขาวแต่ไม่ได้ดำเนินกิจกรรมเพิ่มเติม จนในปี 2551 ผู้บริหารของบริษัทได้ตระหนักถึงความสำคัญของโครงการ TO BE NUMBER ONE ทำให้ปัจจุบันไม่พบผู้เสพติดในบริษัทอีก	- 3 ยุทธศาสตร์โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (TO BE NUMBER ONE) ในสถานประกอบการ	จัดประชุมชี้แจง ประกาศนโยบาย จัดตั้งกรรมการ จัดทำแผนขับเคลื่อน ดำเนินการตามแนวทางโครงการ และติดตามและประเมินผล โดยได้ดำเนินการภายใต้ 3 ยุทธศาสตร์ - ยุทธศาสตร์ที่ 1 การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกและสร้างกระแสนิยมที่เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อาทิ เสียงตามสาย ประกวดร้องเพลง ใส่เสื้อชมรมทุกวันพฤหัสบดี ใส่เข็มกลัดทุกวันเสาร์ ฯลฯ - ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เยาวชน อาทิ กิจกรรมบริจาคโลหิต กิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ศูนย์เพื่อนใจวัยทำงาน ลานคนดี ฯลฯ - ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างและพัฒนาเครือข่ายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้จัดกิจกรรมขยายเครือข่ายสู่ครอบครัว ชุมชนรอบสถานประกอบการ	- พนักงานบริษัทและชุมชนเกิดกระแสตื่นตัวและร่วมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด - เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการและชุมชนรอบสถานศึกษา	จัดประชุมชี้แจง ประกาศ จัดตั้ง จัดทำแผน ดำเนินการ และติดตาม มีการกระทำที่เป็นทานมีจิตใจกรุณาช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์และมีปัญาจาแฝงอยู่ในการดำเนินงาน - ยุทธศาสตร์ที่ 1 มีจิตใจที่มี กรุณาแฝงอยู่ในการทำงาน - ยุทธศาสตร์ที่ 2 มีภาวนา การใช้ปัญญาดำเนินชีวิตในทางที่ถูกที่ควรแฝงอยู่ในการทำงาน - ยุทธศาสตร์ที่ 3 มีการเชื่อมประสานทำงานเครือข่ายด้วย อตถจริยา แฝงอยู่ในการทำงาน

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์ข้อมูลบทเรียนการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ(ต่อ)

สถานประกอบการ	เนื้อหา (content)	รูปแบบ (model)	กระบวนการ (process)	ผลสัมฤทธิ์ (out come)	หลักพุทธธรรม (Buddhadhamma)
2. บริษัท แป้งมันเอี่ยมเฮง อุตสาหกรรมจก ¹⁰	- บริษัท แป้งมันเอี่ยมเฮง อุตสาหกรรม จำกัด. เป็นสถานประกอบการผลิตแป้งมันสำปะหลังขนาดใหญ่ มีจำนวนพนักงาน 1,000 กว่าคน ปัจจุบันสถานประกอบการมีพนักงานเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดประมาณปีละ 3 – 4 ราย สาเหตุมาจากความอยากรลอง บางรายคิดว่าสามารถทำงานได้มากขึ้น เริ่มมีการป้องกันยาเสพติดในปี 2546 และปี 2548 ได้เข้าร่วมโครงการ TO BE NUMBER ONE และได้มีการขยายเครือข่ายสู่ บริษัทในเครือเอี่ยมเฮง และขยายไปสู่ชุมชนรอบๆ โดยมีคณะกรรมการและแนวทางที่ชัดเจน	- 3 ยุทธศาสตร์ โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (TO BE NUMBER ONE) ในสถานประกอบการ	มีการประกาศนโยบาย จัดตั้งคณะกรรมการชมรม จัดทำแผนการดำเนินกิจกรรม จัดกิจกรรม จัดอบรมพนักงาน บ. จัดอบรมพัฒนาศักยภาพคณะทำงาน ติดตามและประเมินผล โดยกิจกรรมที่ดำเนินการ - ยุทธศาสตร์ที่ 1 การรณรงค์ปลูกจิตสำนึก และสร้างกระแสที่เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน อาทิ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อวิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคลฯฯ - ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตให้กับพนักงานในสถานประกอบการ อาทิ กิจกรรมวิสาhekิ จุมนคนรักการเกษตร กิจกรรมศูนย์เพื่อนใจวัยทำงาน กิจกรรม DJ กิจกรรมไครติดยากมีขึ้น ฯลฯ - ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างและพัฒนาเครือข่ายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อาทิ กิจกรรมสานสัมพันธ์ ขยายเครือข่ายสู่การศึกษา ฯ	- สมาชิก และ ชุมชน ตระหนักถึงพิษภัย ยาเสพติด - ผู้ติดยาเสพติด เลิกได้ กลับมาอยู่ในสังคม ได้อย่างปกติสุข	ประกาศ จัดตั้ง จัดทำแผน จัดกิจกรรม อบรมพนักงาน และติดตาม มีทาน คือ การให้ความช่วยเหลือ มีความกรุณา อุตถจริยา การกระทำตนที่เป็นประโยชน์แฝงอยู่ในการดำเนินงาน - ยุทธศาสตร์ที่ 1 มีจิตใจที่กรุณา แฝงอยู่ในการทำงาน - ยุทธศาสตร์ที่ 2 มีภาวนา คือ การใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิตในทางที่สร้างสรรค์ แฝงอยู่ในการทำงาน - ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้าง พัฒนา เครือข่าย มีอุตถจริยา คือ การทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แฝงอยู่ในการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

1. สุวิชาญ รักษรตนกร. คู่มือคลังสถานประกอบการ พลังด้านยาเสพติด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบล็อก; 2557.
2. สุรพล สุธะพรหม. ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงพุทธ. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2555.
3. สมคิด แดงโม. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิทยพัฒน์ จำกัด; 2558.
4. พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 27. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2557.
5. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2539.
6. พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). ทาน ศีล ภาวนา. กรุงเทพมหานคร: รุ่งแสงการพิมพ์; ม.ป.ป.
7. พระมหาณรงค์ราช ครองเชื้อ. กิตติชัย สุธาสิโนบล และ ครรชิต แสนอุบล. การพัฒนาหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. สันติศึกษาปริทรรศน์ มจร 2559; 4(2): 214.
8. สุนีย์ อภิชาติกุลชัย. การเสริมสร้างเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเพื่อชุมชนสันติสุข: กรณีศึกษา ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. สันติศึกษาปริทรรศน์มจร 2558; 3(1): 126.
9. สำราญ สมพงษ์. ศักยภาพรูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี: กรณีศึกษา เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก. สันติศึกษาปริทรรศน์ มจร 2559; 4(1): 151-152.
10. สุวิชาญ รักษรตนกร. บทเรียนการดำเนินงานป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในสถานประกอบการ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด; 2558.